

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 35.725.117
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Олеся НИКОН**, 1982 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2004 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство» та здобула кваліфікацію спеціаліст-юрист, працює на посаді судді Господарського суду Львівської області, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.725.117, утворена наказом Львівського державного університету внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України, м. Львів, від 28 лютого 2025 року № 111, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради -

Ольги БАЛИНСЬКОЇ, доктора юридичних наук, професора, старшого наукового співробітника науково-дослідної лабораторії вивчення проблем протидії торгівлі людьми навчально-наукового інституту з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ

Рецензентів -

Марії ДОЛИНСЬКОЇ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ

Мирослава КОВАЛІВА, кандидата юридичних наук, професора, завідувача кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ

Офіційних опонентів -

Ольги СКОЧИЛЯС-ПАВЛІВ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративного та інформаційного права Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»

Дмитра БЄЛОВА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»,

на засіданні «22» квітня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Олесі НИКОН на підставі публічного захисту дисертації «Цифровізація (діджиталізація) системи правосуддя в Україні: теоретико-правові засади» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано у Львівському державному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України, м. Львів.

Науковий керівник – Дмитро ЗАБЗАЛЮК, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії, історії та конституційного права навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для досліджуваної галузі знань, та характеризується єдністю змісту і точністю викладення матеріалу.

У дисертації вперше запропоновано нормативне визначення процесу цифровізації системи правосуддя в Україні та його нормативно-правового забезпечення, а також прав людини на судовий захист в умовах цифрової трансформації; обґрунтовано дефініцію «послуги, які надають суди за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій» як регламентовану чинним законодавством діяльність судів із забезпечення доступу до правосуддя через цифрові платформи й електронні сервіси, що надаються онлайн повністю або частково із використанням комп'ютерів, програмного забезпечення, інформаційних та інших подібних систем і дають змогу отримувати, зберігати, обробляти, змінювати та передавати інформацію через інтернет-ресурси; удосконалено класифікацію основних викликів перед електронним правосуддям в Україні, з-поміж яких: необхідність комплексної модернізації Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи; забезпечення людиноцентричного та сервісноорієнтованого підходів у здійсненні електронного правосуддя; необхідність належного нормативного врегулювання для забезпечення превалювання електронної судової справи, можливості дистанційного проведення судових засідань та екстериторіального розгляду справ, належної системної комунікації з користувачами та забезпечення інтелектуальної підтримки впровадження системи; виконання зобов'язань у рамках Ukraine Facility Plan до кінця 2027 року; впровадження технологій штучного інтелекту з дотриманням етичних принципів і збереження контролю суддею над процесом прийняття судових рішень; надано подальшого розвитку положенням щодо співвідношення термінів «цифровізація» та «діджиталізація» в контексті системи правосуддя; розроблено пропозиції щодо вдосконалення процесуального законодавства України в умовах формування електронної держави, зокрема внесення змін до ст. 6 ГПК України, а також доповнення положення абзацу 2 частини четвертої статті 170 ГПК України, положення абзацу 2 частини четвертої статті 183 ЦПК України та положення абзацу 2 частини другої статті 167 КАС України.

Дисертація виконана державною мовою, відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, а обсяг її основного тексту відповідає вимогам освітньо-наукової програми «Право» ЛьвДУВС.

Аспірантка має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», зокрема:

1. Никон О. З. Правовий аналіз сучасного стану цифровізації системи правосуддя в Україні крізь призму юридичних позицій Конституційного Суду України. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Право»)*. 2024. № 9 (37). С. 457–473. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-457-473](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-457-473);

2. Никон О. З. Про надання судами послуг за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій в сучасних умовах. *Наукові перспективи (Серія «Право»)*. 2024. № 9 (51). С. 1007–1022. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9\(51\)-1007-1022](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9(51)-1007-1022);

3. Никон О. З. Нормативно-правове забезпечення цифрової трансформації системи правосуддя: європейські реалії. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 10 (80). С. 121–133. DOI <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-10-10361>.

У дискусії взяли участь і висловили зауваження та рекомендації:

1. **Ольга БАЛИНСЬКА**, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії вивчення проблем протидії торгівлі людьми навчально-наукового інституту з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ, яка звернула увагу, що:

- У роботі представлено достатньо детальний аналіз нормативно-правового забезпечення цифровізації системи правосуддя в Україні, однак недостатньо уваги приділено практичним проблемам реалізації цих норм. Бажано було більш ґрунтовно дослідити невідповідності між законодавчими вимогами та реальним станом впровадження електронного правосуддя, особливо в контексті технічних та організаційних обмежень, з якими стикаються суди різних інстанцій.

2. **Марія ДОЛИНСЬКА**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, яка надала позитивну рецензію, та зауважила:

- У дисертації недостатньо уваги приділено проблемі «цифрової нерівності» у контексті доступу до правосуддя. Авторка аналізує переваги впровадження електронних судових сервісів, однак не достатньо розглядає питання доступності цих сервісів для соціально вразливих груп населення: осіб похилого віку, мешканців віддалених населених пунктів та осіб з обмеженими можливостями. Це питання особливо актуальне в умовах воєнного стану, коли доступ до стабільного інтернет-з'єднання та технічних засобів може бути обмеженим.

3. **Мирослав КОВАЛІВ**, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, який надав позитивну рецензію, та зауважив:

- У роботі недостатньо розкрито проблематику забезпечення інформаційної безпеки в умовах цифровізації судової системи України, особливо в контексті воєнного стану. Авторка згадує про загрози для безпеки даних та їх конфіденційності, проте не пропонує конкретних механізмів протидії кіберзагрозам та захисту критичної інформаційної інфраструктури судів

4. **Ольга СКОЧИЛЯС-ПАВЛІВ**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та інформаційного права Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», яка надала позитивний відгук та зауважила:

Дисертаційне дослідження, безперечно, має значну теоретичну та практичну цінність, проте необхідно висловити наступну рекомендацію:

У роботі недостатньо розкрито питання правового регулювання використання хмарних технологій у системі правосуддя. Враховуючи, що значна частина цифрової інфраструктури судової системи в перспективі може бути переведена на хмарні рішення, особливо в умовах воєнного стану та необхідності збереження безперервності судочинства, рекомендую автору розробити концептуальні засади правового регулювання використання хмарних технологій в українській системі правосуддя.

Зокрема, варто зосередитися на таких аспектах, як: юрисдикційні питання зберігання судових даних (особливо за умови розміщення серверів поза межами України); питання захисту конфіденційної інформації в умовах хмарного зберігання; правове забезпечення безперервності доступу до судових даних; розробка стандартів для постачальників хмарних послуг, що обслуговують судову систему. Доцільно також проаналізувати досвід країн ЄС, зокрема Естонії та Німеччини, щодо використання хмарних технологій у судовій системі та розробити конкретні пропозиції щодо внесення змін до відповідних нормативно-правових актів України.

5. **Дмитро БЄЛОВ**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», який надав позитивний відгук та зауважив:

Дисертація значно виграла б від більш детального розкриття питання інституційного забезпечення цифровізації судової системи України. Автор справедливо наголошує на необхідності створення спеціалізованих підрозділів у структурі Державної судової адміністрації, проте не пропонує чіткої моделі організаційної структури, яка б забезпечувала ефективну імплементацію процесів цифрової трансформації та їх подальшу підтримку.

Рекомендую доповнити дослідження розробкою детальної інституційної моделі управління процесами цифровізації правосуддя в Україні, яка б включала:

1. Чітке розмежування повноважень між Вищою радою правосуддя, Державною судовою адміністрацією, Верховним Судом та іншими суб'єктами щодо стратегічного планування та реалізації політики цифровізації;

2. Пропозиції щодо створення посади, наприклад, Головного цифрового офіцера судової системи з визначенням його статусу, повноважень та підпорядкування;

3. Модель взаємодії судових органів з Міністерством цифрової трансформації України для забезпечення інтеграції судових інформаційних систем із загальнодержавними цифровими сервісами (Дія, електронний підпис тощо);

4. Механізми залучення громадянського суспільства та професійної спільноти до процесів розробки та впровадження цифрових рішень у судовій системі.

Така деталізація інституційного забезпечення значно посилила б практичну складову дослідження та створила б додаткове підґрунтя для імплементації теоретичних висновків дисертації.

При цьому всі учасники обговорення дали позитивну оцінку дисертації.
Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.725.117 у Львівському державному університеті внутрішніх справ присуджує Олесі НИКОН ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», освітньо-наукова програма «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 35.725.117
доктор юридичних наук, професор**

Ольга БАЛИНСЬКА

